

Картка №3

1. Списати, вставити замість крапок вставні конструкції. Зробити синтаксичний розбір речення.

Великий внесок у розвиток національної культури зробили... Т.Шевченко, І.Франко, М.Лисенко, М.Коцюбинський.

2. Указати речення, у яких правильно розставлені розділові знаки.

А. Отже населення княжої та гетьманської України широко користувалося дорогоцінним матеріалом для свого одягу (**О.Воропай**).

Б. В дощ такий бувало грала ти (**С.Пушик**).

В. Курличуть радо сірі журавлі (ти їх стомила, не легка дорого!), дівча у синь вдвляється з порога, косички заплітаючи мені (**Г.Кривда**).

V. Завдання з розвитку зв'язного мовлення, культури мовлення та стилістики.

1. Прослухати речення. Порівняти їх до і після редагування (усно). Якими засобами користувався автор при редагуванні? Що змінилося в стилістичному забарвленні відредагованого речення?

Дійові заходи боротьби з забрудненням повітря

— будівництво газопилоочисних споруд, створення безвідходних технологічних процесів, оптимальне розміщення промислових об'єктів і раціональне планування міст.

Дійові заходи боротьби з забрудненням повітря — будівництво газопилоочисних споруд (а вони необхідні на кожному великому підприємстві), створення безвідходних технологічних процесів, оптимальне розміщення промислових об'єктів (необхідно виносити їх за межі густонаселених районів) і раціональне планування міст.

2. Скласти висловлювання про світ прекрасного в природі й мистецтві (живопису, скульптурі, архітектурі). Розповісти, яке місце займає прекрасне у вашому житті. Вжити вставні конструкції.

VI. Підсумок уроку.

VII. Завдання додому.

Повторити §§4–6. Вправа 71.

Списати, вставляючи замість крапок вставні речення та розставляючи розділові знаки. Скористатися вставними реченнями з довідки.

ОСВІТЯНИ ПРО МОВУ Й КУЛЬТУРУ

Михайло БРИК,

доктор хімічних наук,

віце-президент з наукової роботи НаУКМА:

У країнах Балтії корінне населення після жорсткої політики русифікації за радянського періоду становить менше 50 відсотків. Проте питання двомовності там зовсім не виникає. Вражають й інші приклади. Франція, що має багатовікову державність і мову, які ніколи не дискримінувалися завойовниками й колонізаторами, останнім часом приймає закони на захист французької мови. Польща вживає заходів, щоб не допустити засмічення своєї мови іншомовними термінами не лише в спеціальній та науково-технічній літературі, а й у побуті. Повоєнна Чехія врятувала себе від знімечення. Ізраїль теж відродив мову з мертвих. А в нас усе навпаки. Бо питання двомовності активно підігривається російськими шовіністами та п'ятою колоною. Цьому ще неабияк і потурають, демонструючи зневагу до рідної мови на державному рівні. До цього варто також додати провокаційні ухвали Харківської, Запорізької та деяких інших рад про надання російській мові статусу офіційної. Чи можливе щось подібне в будь-якій іншій країні світу? Це далеко не риторичне запитання. Навіть у жахливому сні таке не наснитися пересічному росіянину, а не те що державному посадовцю.

Переконаний, що офіційне утвердження двомовності мало б наслідки катастрофічні — для України, українців та української мови. Так звана де-юре двомовність негайно перетвориться де-факто на російську одномовність. Для цього досить прикладу нашої сусі-

дки Білорусі. Та й з власної історії прикладів вистачає. Говорити про двомовність і тим більше домагатися її офіційного затвердження — цинічно й аморально. Двомовність — це те саме, як сказав поет Борис Олійник, що двоєдушність. На мову не можна дивитися примітивно лише як на комунікативний засіб. Мова — це, перш за все, незмірно велике й значуще духовне та культурне явище, це — історія, характер і душа народу. Не допустити офіційної двомовності — обов'язок усіх свідомих громадян України й насамперед інтелігенції, духовної еліти держави незалежно від її національної приналежності. На жаль, далеко не вся інтелігенція в нашій країні українська за духом та переконаннями. Пророчче на причини цього явища колись вказав Магатма Ганді. Суть його висловлювання полягає в тому, що інтелігенція, вихована колонізатором, стає ворогом свого народу. Отож не допомагаймо нашим недоброзичливцям штучно підігривати проблему двомовності. А насправді вона зникне тільки тоді, коли її поборники відчують однозначну незворотність розвитку власне української держави, а не якогось амебоподібного космополітичного утворення. Одним словом, коли зникне в державній політиці дволикість, тоді зникне й проблема двомовності. А це станеться неминуче. Бо так розвивається зараз світ. І цьому не стане на заваді жодна агресія, в тому числі й мовна.